Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Eelko van den Boogaard	**Datum**	30 september 2021
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	7327455 20210928 EB
E-mail	ee.van.den.boogaard@utrecht.nl	**Onderwerp**	Voortgang Wervengebied
Bijlage(n)	4	**Beleidsveld**	Openbare Ruimte

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u de voortgangsrapportage aan over het eerste half jaar van 2021. Ook geven we invulling aan de toezegging in raadsvergadering van 15 juli 2021 om u bij deze rapportage te informeren over het proces om te komen tot besluitvorming over welke variant wordt toegepast bij de financiering van het herstel van (schade aan) kelders. Zoals toegezegd in het raadsvoorstel programma wervengebied sturen we u hierbij ook de rapporten over de onderzoeken naar de belastbaarheid van kelders en de oorzaken van lekkage van kelders.

Voortgangsrapportage wervengebied eerste helft 2021

Op 16 september jl. hebben we u geïnformeerd over de Regeling Risicovolle Projecten. Onderdeel daarvan was de rapportage over de voortgang van het programma wervengebied. Daarin is gerapporteerd over de acht onderwerpen uit het dashboard van de regeling risicovolle projecten. De voorgangsrapportage bij deze raadsbrief is inhoudelijk daaraan gelijk en aanvullend daarop wordt gerapporteerd over de uitvoering van maatregelen voor het herstel en voorkomen van schade aan erfgoed en over de samenwerking met eigenaren en bewoners. Deze raadsbrief en voortgangsrapportage komt iets later, om de toezeggingen in de raadsvergadering van 15 juli 2021 over het programmaplan wervengebied te kunnen verwerken. Dat er twee rapportages zijn opgesteld is éénmalig. Vanaf de rapportage over de tweede helft van 2021 maakt de voortgangsrapportage van het programma wervengebied, als bijlage, onderdeel uit van de rapportage in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten.

Uit de voorgangsrapportage over de eerste helft van 2021 blijkt dat de uitvoering van het programma wervengebied goed verloopt. Met het programmaplan wervengebied is op 15 juli 2021, volgens de planning, door uw raad de gewijzigde aanpak vastgesteld voor het gezamenlijke en samenhangende herstel en behoud van het middeleeuwse, monumentale wervengebied. Met het programmaplan is de koers voor de komende jaren uitgezet. Waarbij we de komende circa 30 jaar in goede en intensieve samenwerking met (kelder)eigenaren, bewoners, ondernemers en beheerders ons historische erfgoed

herstellen en behouden. Onderdeel van het programmaplan is een Uitvoeringsplan 2021-2023. De uitvoering en planvorming daarvan ligt nagenoeg op schema. Het beheersen van geïnventariseerde risico's krijgt hierin veel aandacht.

Tijdens de raadsvergadering op 15 juli 2021 hebben we u geïnformeerd dat het werk aan het herstel van walmuren aan de Oudegracht (rak 11) is stilgelegd, in afwachting van een goedkeuring door HDSR op de gewijzigde methode van uitvoering om risico op schade te verminderen en in afwachting van de uitspraak van de voorzieningenrechter. Op 4 augustus jl. heeft de voorzieningenrechter uitspraak gedaan op de verzoeken van een eigenaar op de Oudegracht tot het stilleggen van het werk aan rak 11 oost. De voorzieningenrechter heeft deze verzoeken afgewezen. De rechter heeft daarbij gekeken naar de gemeentelijke zorgplicht, de genomen voorzorgsmaatregelen, de voorwaarden van de omgevingsvergunning en de voorwaarden die HDSR aan de uitvoering van het werk stelde en belangen van de gemeente en de eigenaar. Inmiddels hebben we de goedkeuring van HDSR ontvangen en is het werk door de aannemer op maandag 23 augustus jl. weer hervat. Door de aanpassingen in werkwijze, de beoordeling door HDSR, de voorlopige voorziening heeft het werk enkele weken vertraging opgelopen. Naar verwachting is het werk eind november 2021 gereed. De omwonenden en eigenaren zijn over deze ontwikkelingen geïnformeerd.

Om schade door te zwaar verkeer te beperken is in het wervengebied inmiddels een vrachtwagenverbod ingevoerd, zijn in juli 2021 tijdelijke breedtebeperkingen geplaatst en is de handhaving verder geïntensiveerd. Bij de 18 ingangen van wegen met een vrachtwagenverbod zijn de toegangen met uitneembare paaltjes fysiek versmald. We zijn met de VRU in overleg over de definitieve maatregelen.

Samenwerkingsarrangementen en variantkeuze voor financiering herstel kelders

Bij de bespreking van het programmaplan wervengebied in de gemeenteraad op 15 juli 2021 hebben we u toegezegd bij de volgende voortgangsrapportage het proces te beschrijven voor het maken van het samenwerkingsarrangement en het proces van besluitvorming over welke variant ('bewijsvermoeden' en 'technisch expert-oordeel') wordt toegepast bij de bekostiging van het herstel van (schade aan) kelders die onderdeel zijn van het uitvoeringsplan.
Het proces om te komen tot een variantkeuze voor de kostenverdeling voor het herstel van kelders duurt zo lang als nodig en gaat zo snel als mogelijk. Belangrijk is dat dit proces zorgvuldig gaat, op basis van de informatie die nodig is om te komen tot een afweging, in goede samenspraak met de betrokken keldereigenaren, waarbij we komen tot een eerlijke en evenwichtige inzet van publieke en private middelen. Tegelijkertijd onderzoeken we of het mogelijk is om via fondsen en subsidies cofinanciering te realiseren. De kosten voor onderzoek, begeleiding en dergelijke zijn voor rekening van de gemeente.

Omdat de situatie in de verschillende delen van het wervengebied verschillend is, gaan we per rak of straat met de betrokken keldereigenaren een samenwerkingsarrangement maken over de wijze van samenwerking en de financiering van het herstel van schade aan kelders. Zoals ook in het uitvoeringsplan 2021-2023 is aangegeven wordt begonnen met het herstel van de kluismuren en kluiskelders op een deel van de Kromme Nieuwegracht en een serie straatkelders waaronder naar verwachting de Choorstraat.

Het proces om te komen tot samenwerkingsarrangementen en de keuze voor de wijze van kostenverdeling voor het herstel van kelders ziet er als volgt uit:

Er vinden mede op initiatief van sommige keldereigenaren en bewoners al oriënterende gesprekken plaats. Er is gestart met het kwalitatief en kwantitatief versterken van de projectorganisatie en het nader bepalen van de projectscope voor het herstel van muren en kelders op een deel van de Kromme Nieuwegracht en een serie straatkelders. Een deel van de voorbereiding kon (pas) starten na de vaststelling door de gemeenteraad van het programmaplan werk aan de werf en het beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen. De werving van een projectleider en een omgevingsmanager voor de versterking van de organisatie is deze zomer gestart. Ook is gestart met onderzoek naar wie de eigenaren van de betrokken kelders zijn. Naar verwachting start half oktober een externe tijdelijke medewerker met als taak om kwartier te maken. Onderdeel daarvan is het (zo snel mogelijk) samen met de betrokken keldereigenaren het aanstellen van een onafhankelijk procesbegeleider en schade-expert.

Mogelijk kan als keldereigenaren daarmee instemmen vooruitlopend op de start van de procesbegeleider ook al worden gestart met de voorbereiding van het samenwerkingsarrangement. Het organiseren van dat overleg, het gezamenlijk opstellen van een functieprofiel, de werving en selectie zullen enkele weken in beslag nemen.

De start van deze samenwerking is al het begin van een samenwerkingsarrangement dat in de loop van de periode ‘al werkende weg’ vorm gaat krijgen. Daarin komen ondermeer afspraken over het opengraven van de kelders en het onderzoek naar schade en schade oorzaken. Om daarmee snel te kunnen starten onderzoeken we of we hieraan al op korte termijn, samen met keldereigenaren kunnen starten met het voorbereiden van de gezamenlijke aanbesteding voor het schadeonderzoek en herstel van de kelders. De kans bestaat dat de aanbesteding pas kan starten, nadat onder leiding van de onafhankelijke procesbegeleider samenwerkingsafspraken zijn gemaakt, Gelet op de omvang van het werk hebben we bij de aanbesteding te maken met wettelijke bepalingen en procedures. We verwachten dat het aanbestedingsproces na vier tot zes maanden kan zijn afgerond. Na de gunning heeft de aannemer wellicht enkele maanden nodig voor de voorbereiding van de uitvoering en het bestellen van de benodigde materialen.

Daarna volgt het opengraven van kelders en het onderzoek naar schade en schadeoorzaken. We gaan ervan uit dat medio 2023 de informatie beschikbaar is om een besluit te kunnen nemen welke algemene varianten en principes kunnen worden toegepast voor de financiering en kostenverdeling van het herstel van schade aan kelders.
De intentie is om kort na het opengraven van de kelders over te gaan tot herstel van de kelders op basis van de gemaakte afspraken.

De loop van de maanden zal blijken hoe realistisch deze planning is. We weten welke activiteiten moeten plaatsvonden en hebben een inschatting van de daarvoor benodigde tijd, We gaan zoveel activiteiten proberen parallel uit te voeren. De intenties is om samen met de keldereigenaren zo snel mogelijk te starten met onderzoek, afspraken te maken over de kostenverdeling en de muren en kelders te herstellen. Zoals ook in het programmaplan werk aan de werf is te lezen is de complexiteit van het wervengebied echter groot, kunnen we worden geconfronteerd met veel onverwachte situaties en moet er gewerkt worden aan herstel van vertrouwen en samenwerking. We zullen u twee keer per jaar met de voortgangsrapportages als een vast onderdeel op een herkenbare plek informeren over de voortgang en mocht daar aanleiding toe zijn ook tussentijds.

Onderzoeken naar belastbaarheid kelders en oorzaken lekkage
In het raadsvoorstel programmaplan wervengebied is voorgesteld om op basis van de voorlopige resultaten van lopend onderzoek voor de belastbaarheid door verkeer vooralsnog uit te gaan van een

maximale aslast van 2 ton en tot nader order eind 2021, op basis van het definitieve rapport, een definitief besluit te nemen. Voor het bepalen van de belastbaarheid van de kelders door het dagelijkse verkeer hebben we de bruikbaarheidsgrenstoestand laten berekenen, waarbij nog net geen schade aan de kelder optreedt. Voor de zes onderzochte kelders is vastgesteld, dat bij een aslastbeperking van maximaal 3 ton geen schade zal optreden. Daarbij is gerekend met een dynamische belasting met een aslast van minimaal 5 ton en is rekening gehouden met de bodemtoestand onder de fundering.

Verder is de belasting van de onderzochte kelders door het incidenteel passeren van het zwaarste blusvoertuig van de brandweer berekend. Uit de berekening blijkt, dat dit voertuig deze kelders veilig kan passeren. Wel bestaat er, afhankelijk van snelheid en dynamische belasting, een risico op het ontstaan van schade.

De uitkomst van dit onderzoek geeft ons geen aanleiding tot heroverweging van de huidige en aangekondigde maatregelen om zwaar verkeer in het wervengebied te weren. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van onderzoek naar een beperkt aantal kelderconstructies in een redelijke staat van onderhoud. We hebben geen volledig beeld van de belastbaarheid van alle kelders in het wervengebied. Er is een risico dat er in het wervengebied kelders voorkomen, waarbij als gevolg van schade en/of achterstallig onderhoud de belastbaarheid lager is. Daarom blijft, uit voorzorg, het huidige regime van aslastbeperkingen tot maximaal 2 ton langs de grachten en in sommige straten van kracht in combinatie met het vrachtwagenverbod en de breedtebeperking.
Het samenvattende rapport van de bevindingen en conclusies is bijgevoegd. De zes rapporten van de afzonderlijke berekeningen zijn te vinden via deze link: Onderzoeksrapporten herstel werven | Gemeente Utrecht
In het raadsvoorstel programmaplan wervengebied is aangegeven, dat nader onderzoek wordt gedaan naar de afvoer van hemelwater rond straatkelders en naar mogelijkheden voor extra drainage boven de werfkelders. Hiervoor is onderzoek gedaan bij kelders op de Oudegracht tijdens het uitgraven van deze kelders voor herstelwerkzaamheden. Daarnaast is in samenwerking met de VVE InKoor onderzoek gedaan bij de kelders in de Choorstraat. Beide rapporten zijn als bijlage bijgevoegd. De knelpunten in de afvoer van hemelwater zijn met de onderzoeksresultaten duidelijker geworden en er zijn oplossingen aangereikt voor verbetering van de afvoer en het voorkomen en herstellen van lekkages. De uitkomsten worden gebruikt voor de uitvoering van het programmaplan werk aan de werf en het overleg met keldereigenaren daarover.

De hemelwaterafvoer van de onderzochte kelders op de Oudegracht is inmiddels op belangrijke onderdelen hersteld. Dit wordt nog geëvalueerd om te bepalen of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn. De uitkomsten van de onderzoeken van de kelders op de Choorstraat zijn al met de VVE Inkoor besproken en zijn onderdeel van het overleg om te komen tot een plan voor het herstel van deze kelders. Daarnaast gaan we een informatiepunt starten met informatie over oorzaken en herstel van schade en lekkage aan kelders. Deze onderzoeken gaan daar deel van uitmaken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,